

20. 12. 2006

ID: 45227

Smlouva o otevření běžného účtu

Obecně nelze vyloučit výběr hotovosti z účtu na základě plné moci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1077/2004, ze dne 26.9.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně E. - D., spol. s r.o., proti žalované H. B. C. R. a.s., o zaplacení částky 750 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 7 Cm 14/2000, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 15. července 2004 č. j. 5 Cmo 85/2004-136, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. září 2003 č. j. 7 Cm 14/2000-111 zamítl žalobu na zaplacení částky 750 000 Kč s 1% úrokem z prodlení od 20. 5. 1997 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně zjistil, že účastníci uzavřeli 20. 2. 1997 smlouvu, na jejímž základě otevřela žalovaná pro žalobkyni běžný účet. Součástí smlouvy byly Všeobecné obchodní podmínky (dále jen „VOP“), které v článku 7.3 stanovily, že pro případ jednání klienta banky musí být úředně ověřen podpis, případně musí být učiněno ověření jiným způsobem, který bude banka v konkrétním případě akceptovat. Podle článku 18 VOP mohl majitel účtu na podpisovém vzoru zmocnit k nakládání s finančními prostředky na účtu další osoby, jejichž vlastnoruční podpis musel být rovněž připojen. Z uvedených zjištění soud prvního stupně dovodil, že kromě osob uvedených na podpisovém vzoru může dispozici s účtem provádět i osoba k tomu zmocněná podle § 31 odst. 1 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“). Soud prvního stupně dále zjistil, že bývalá zaměstnankyně žalobkyně I. D., která nebyla podle podpisových vzorů oprávněna k výběrům, předložila žalované plné moci k výběru hotovosti z předmětného účtu v částkách 350 000 Kč a 400 000 Kč podepsané jednatelem žalobkyně H. S. a uvedené částky od žalované převzala ve dnech 18. 5. 1999 a 20. 5. 1999. Pravost podpisu jednatele S. na plných mocích byla v řízení potvrzena znaleckým posudkem. Jednatel žalobkyně S. uvedl, že plné moci nikdy nepodepsal, ale v roce 1996 nebo 1997 podepsal I. D. dva čisté listy papíru za účelem vyřízení celních deklarací a expedice zboží v době jeho dovolené. Podle podpisového vzoru platného v době předmětných výběrů soud zjistil, že za žalobce mohli podepisovat jednatele H. S. a také G. W., který I. D. ještě před provedením neoprávněných výběrů pověřil k výběru asi 10 částek ve výši několika desítek tisíc korun a tyto výběry byly realizovány. I. D. se při založení účtu přišla žalované představit v doprovodu jednatelů žalobkyně a byla prezentována jako účetní žalobkyně. Za neoprávněné výběry byla I. D. pravomocně odsouzena. Soud prvního stupně odpovědnost žalované za škodu, která jejím jednáním žalobkyni vznikla, neshledal. Vyšel z § 373 obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“), podle kterého je předpokladem pro přiznání práva na náhradu škody porušení povinnosti ze závazkového vztahu, vznik škody a příčinná souvislost mezi uvedeným porušením povinnosti a vzniklou škodou, a neshledal naplnění těchto předpokladů. Žalobkyně především neprokázala, že by žalovaná porušila jakoukoliv svoji povinnost, a proto soud prvního stupně další dokazování ohledně existence ostatních předpokladů vzniku nároku na náhradu škody jako nadbytečné neprováděl.

K odvolání žalobkyně Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 15. července 2004 č. j. 5 Cmo 85/2004-136 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 750 000 Kč s 1% úrokem z prodlení od 18. 8. 1999 do zaplacení, ve zbývajícím rozsahu potvrdil zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně i před odvolacím soudem. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, dospěl však k jiným právním závěrům. V dané věci bylo podle závěru odvolacího soudu jednoznačně prokázáno, že výplata obou částek byla provedena na základě plných mocí opatřených sice podpisem osoby oprávněné k dispozici s prostředky na účtu, ale jí nevystavené. Nemohlo se tedy jednat o příkaz klienta k vybrání v hotovosti, když ten žádný příkaz bance nedal, protože nešlo o jeho projev vůle. Podle názoru odvolacího soudu by obě plné moci možná obstály pro obecné použití, nikoliv však pro účely dispozice s účtem, neboť jsou zcela atypické, kdy jsou psány rukou uprostřed volného listu papíru s podpisem značně netypicky umístěným ve velkém odstupu pod textem samotné plné moci. Taková listina měla vzbudit u žalované banky určitě větší míru pozornosti a obezřetnosti. Ujednání ve smlouvě jsou přitom v bankovní praxi chápána jako speciální mezi účastníky dohodnutá úprava jednání vylučující obecné možnosti jednání, mezi něž patří i jednání na základě plné moci udělené podle § 31 ObčZ. Z článku 18 VOP pak podle závěru odvolacího soudu vyplývá, že dispozice s prostředky na účtu je

možná jen prostřednictvím osob zmocněných majitelem účtu uvedených v podpisovém vzoru, jejichž podpis je jeho součástí. Z článku 18.2 je pak navíc nepochybné, že i v případě změn v orgánech společnosti, následně zapsaných i v obchodním rejstříku, platí, pokud jde o dispozici s prostředky na účtu, nadále původní podpisový vzor. Dokud tedy není tento podpisový vzor změněn, nemůže banka, i kdyby měla doloženo výpisem z obchodního rejstříku, že došlo ke změně v osobě jednatele, akceptovat tuto osobu jako oprávněnou disponovat s prostředky na účtu, a to až do doby, než dojde ke změně podpisového vzoru. Podle závěru odvolacího soudu je v předmětné věci dána také příčinná souvislost mezi vznikem škody a porušením povinnosti žalované a nebyly zjištěny ani okolnosti vylučující odpovědnost žalované. Podle § 374 ObchZ by se muselo jednat o takovou okolnost, kterou žalovaná nemohla překonat a ani ji v době vzniku závazku nemohla předvídat. Je sice nepochybné, že žalovaná nemohla předvídat jednání jednatele žalobkyně S., které umožnilo vystavení falešných plných mocí, pokud by však žalovaná podle závěru odvolacího soudu jednala řádně v souladu s VOP, bylo by i toto jednání eliminováno a ke vzniku škody by nedošlo.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, přičemž uvedla, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Podle dovolatelky odvolací soud nesprávně vyložil článek 18.1 VOP. Tento článek upravuje jen ty způsoby jednání, které jsou pro vztah banky a jejího klienta specifické a nevyplývají z obecně závazných předpisů. To však neznamená, že by tím byla automaticky vyloučena možnost jiných zmocnění, která jsou upravena občanským zákoníkem, tj. zmocnění na základě zvláštní plné moci. Právní závěry odvolacího soudu ohledně výběru finančních prostředků na základě plné moci jsou nesprávné i z hlediska gramatického výkladu § 709 odst. 1 obchodního zákoníku ve znění platném ke dni 20. 5. 1999 (dále opět jen „ObchZ“), který výslovně stanoví povinnost banky vyplatit částku podle písemného příkazu majitele účtu nebo při splnění podmínek stanovených ve smlouvě. Takto jsou připuštěny i obecné způsoby jednání upravené občanským zákoníkem. Dovolatelka dále poukázala na kogentní charakter ustanovení občanského zákoníku o právních úkonech, jejichž vyloučení smluvní úpravou není možné. Tím, že odvolací soud přijal závěr o možnosti smluvního vyloučení jednání na základě plné moci podle § 31 ObčZ, nesprávně aplikoval toto ustanovení jakoby šlo o ustanovení dispozitivní. Dovolatelka se domnívá, že v dané věci byla dispozice s prostředky na účtu na základě plné moci podepsané statutárním orgánem majitele účtu v souladu s podpisovým vzorem v souladu s právními předpisy, smlouvou i VOP, neboť paní I. D. se prokázala platnou plnou mocí podepsanou osobou uvedenou na podpisovém vzoru a svou totožnost prokázala platným občanským průkazem, navíc byla osobou, kterou dovolatelka znala jako osobu požívající důvěry žalobkyně. Dovolatelka proto neměla žádný důvod předmětné částky paní I. D. nevydat. Dovolatelce přitom nepřislušelo hodnotit vzhled textu plné moci, ale pouze obsahové a formální náležitosti, což učinila a plnou moc posoudila jako bezvadný právní úkon ve smyslu § 37 a § 40 odst. 3 ObčZ. Dovolatelka dále namítla, že odvolací soud nepřihlédl k povinnosti osoby, které hrozí škoda, stanovené v § 384 ObchZ učinit opatření potřebné k odvrácení škody nebo k jejímu zmírnění. Za této situace není povinná osoba povinna nahradit škodu, která vznikla tím, že poškozený svoji prevenční povinnost nesplnil. Podle § 382 ObchZ pak nemá poškozená strana nárok na náhradu té části škody, jež byla způsobena nesplněním její povinnosti stanovené právními předpisy za účelem předcházení vzniku škody nebo omezení jejího rozsahu. Pokud žalobkyně neučinila poté, co jí I. D. v říjnu 1997 neoprávněně vybrala z účtu částku 20 000 Kč, žádné preventivní opatření a naopak jí jednatel žalobkyně zcela nezodpovědně podepsal bílý list papíru; byla to sama žalobkyně, která umožnila neoprávněný výběr hotovosti z jejího účtu. Statutární orgán žalobkyně byl podle § 135 odst. 2 ObchZ povinen jednat ve všech záležitostech společnosti s náležitou péčí, což nesplnil a pokud se žalobkyně rozhodla nepožadovat po něm náhradu škody, není přípustné, aby se hojila na žalované. Poslední námitka dovolatelky se týkala toho, že odvolací soud nepřihlédl k článku 13.1 VOP, podle něhož dovolatelka neodpovídá za škodu způsobenou protiprávním jednáním žalobkyně nebo třetí osoby (např. byla-li mu předložena padělaná listina nebo byla-li dovolatelka jiným způsobem uvedena v omyl) s výjimkou škody vzniklé v důsledku hrubé nedbalosti dovolatelky. Dovolatelka navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že dovolání neobsahuje žádné nové skutečnosti, které by již nebyly projednávány v dosavadním řízení. Dovolatelka opakuje své právní argumenty, kterými se již soud vypořádal. Rozhodnutí odvolacího soudu hodnotí žalobkyně jako zcela správné a precizně odůvodněné. Navrhla zamítnutí dovolání.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou, obsahuje stanovené náležitosti a je podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné.

Nejvyšší soud nejprve posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a § 229 odst. 3 o. s. ř., či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Tyto vady, jejichž existenci posuzuje dovolací soud z úřední povinnosti, se ze spisu nepodávají a ani dovolatelka

netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Dovolací soud je podle § 242 odst. 1 o. s. ř. vázán uplatněnými dovolacími důvody, a to i z hlediska jeho obsahového vymezení v dovolání.

Dovolatelka uplatnila dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tj. že napadený rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Nesprávným právním posouzením se rozumí omyl soudu při aplikaci právních předpisů na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl použít, nebo soud aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil.

Podle § 709 odst. 1 ObchZ je banka povinna provádět výplaty či platby z účtu klienta na základě písemného příkazu majitele účtu nebo při splnění podmínek stanovených ve smlouvě. Bližší podmínky pak stanoví smlouva o běžném účtu a také všeobecné obchodní podmínky, které jsou její součástí.

V dané věci bylo zjištěno, že výplata z účtu žalobkyně byla provedena na základě plné moci opatřené podpisem jednatele žalobkyně. Ustanovení § 31 ObčZ stanoví obecné podmínky zastoupení na základě plné moci při právním úkonu. Jedná se o ustanovení kogentní, které nelze smluvně vyloučit, v případě hotovostních výběrů z účtu zřízeného na základě smlouvy o běžném účtu je však podle § 709 odst. 1 věty první ObchZ nutno zkoumat, zda je možno takovou dispozici s účtem provést, a to z hlediska smluvních ujednání a obsahu VOP, neboť se jedná o speciální smluvní podmínky dohodnuté jejími účastníky ve smlouvě.

Z článku 18.1 VOP vyplývá, že dispozice s prostředky na účtu je možná jen prostřednictvím osob zmocněných majitelem účtu, uvedených v podpisovém vzoru, jejichž podpis je jeho součástí. Z článku 18.2 VOP pak vyplývá, že uvedené oprávnění zmocněné osoby k nakládání s prostředky na účtu trvá do té doby, než je změněno, bez ohledu na to, zda došlo ke změně ve způsobu jednání majitele účtu. Hotovostní platební styk je ve VOP upraven v jeho článku 30, v němž konkrétně článek 30.5 stanoví, že doklady určené k vybírání hotovosti uvedené v článku 30.2 musí být opatřeny podpisem oprávněné osoby podle podpisového vzoru a jejím označením. Z obou uvedených článků tedy zcela jasně vyplývá, že dispozice s prostředky na účtu je možná jen prostřednictvím osob zmocněných majitelem účtu, které jsou uvedeny v podpisovém vzoru, jejichž podpis je jeho součástí. Toto oprávnění uvedených osob pak zaniká až tehdy, pokud je změněno, aniž je ovlivněno např. změnou ve statutárním orgánu majitele účtu.

Z uvedeného vyplývá, že výběr hotovosti z účtu na základě plné moci sice nelze obecně vyloučit, nicméně v dané věci smlouva o otevření běžného účtu, jejíž součástí jsou VOP, neumožňuje výběr hotovosti z účtu, jak výše uvedeno, jiné osobě než té, která je uvedena jako osoba oprávněná, resp. zmocněná v podpisovém vzoru. Pokud dovolatelka vyplatila hotovost osobě, která vystupovala jako zástupce žalobkyně, avšak nebyla osobou oprávněnou podle podpisového vzoru, jednala v rozporu se smlouvou o otevření běžného účtu a porušila svoje smluvní povinnosti, která jí z této smlouvy vyplývaly. Závěr odvolacího soudu, že tak došlo k naplnění jedné z podmínek vzniku nároku žalobkyně na náhradu škody podle § 373 ObchZ, a to k porušení povinnosti ze závazkového vztahu dovolatelkou, je proto správný.

Na správnosti tohoto závěru nemohou nic změnit ani námitky vznesené dovolatelkou, podle níž žalobkyně jako osoba, které hrozí škoda, nesplnila podle § 384 odst. 1 ObchZ svoji povinnost učinit opatření potřebné k odvrácení škody nebo jejímu zmírnění. Pokud totiž dovolatelka nebyla oprávněna podle VOP vyplatit z účtu žalobkyně hotovost na základě plné moci, je zcela nerozhodné, že jednatel žalobkyně předal I. D. několik prázdných listin se svým podpisem a umožnil tak vystavení falešné plné moci. Pokud byla dovolatelka oprávněna vyplatit hotovost z účtu žalobkyně pouze osobě zmocněné k výběru hotovosti v podpisovém vzoru, je zcela nerozhodné, jakou plnou moc I. D. předložila, když nebyla osobou zmocněnou podle podpisového vzoru a dovolatelka proto nebyla oprávněna jí vyplatit hotovost. Mezi jednáním žalobkyně a vznikem škody tudíž není dána příčinná souvislost. Ze stejného důvodu nelze přijmout ani další námitku dovolatelky jejím odkazem na článek 13.1 VOP, podle něhož banka neodpovídá na škodu způsobenou protiprávním jednáním klienta nebo třetí osoby (např. byla-li předložena padělaná listina nebo byla-li banka jiným způsobem uvedena v omyl), neboť dovolatelka, jak výše uvedeno, nebyla oprávněna provést výplatu ani na základě platně udělené plné moci podepsané statutárním orgánem žalobkyně.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 2 o. s. ř. dovolání žalované jako nedůvodné zamítl.

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)